

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการ
ประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย
พ.ศ.2529-2544
ส่วนที่ 2
รายงานการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย

โดย

ผศ.นฤตย์ นิมสมบุญ

ชุดโครงการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง "การประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540-2544 " ได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในการสนับสนุนครั้งนี้ด้วย อนึ่ง โครงการนี้เป็นโครงการที่ต่อเนื่องมาจาก โครงการวิจัยเรื่อง "การประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2529-2539 "

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผศ. ดวงใจ หล่อธนะวิชช์ ที่ปรึกษาโครงการที่ได้ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมาเพื่อให้งานวิจัยนี้มีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลวิจัยได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังมีรายนามต่อไปนี้

น.ส. ศิริัญญา วนมงคล น.ส.เนติฉันท ราชบุรณะ น.ส. วริศรา โปรดปราน น.ส.วรรณภา อินทสร นายพิษณุกรณ์ เต็มปิ่น น.ส. รุติยา เส็งเจริญ น.ส. ณัฐสินี เพิ่มพิบูลย์ น.ส. หทัยรัตน์ คุณากรสกุล น.ส.ธีรารัตน์ มั่งแก้ว น.ส.ดวงพร แจ่มนิยม น.ส. หิรัญญา ดันหราชพันธุ์ น.ส.สุรรัตน์ แมลงทับ น.ส. วรภัทร สีมาส่งเสริม น.ส. นันทพร โควิวัฒน์ และนักศึกษาคนอื่นๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งได้ทุ่มเทในการช่วยทำวิจัยอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยหวังว่า โครงการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทยบ้างไม่มากก็น้อย สำหรับความผิดพลาดทั้งหมดที่จะเกิดขึ้น ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

นฤศย์ นุ่มสมบูรณ์

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2544 มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำดังต่อไปนี้

1. เพื่อรวบรวมและจัดทำบทคัดย่อ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ของไทยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. เพื่อรวบรวมและจัดทำบทคัดย่อ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย
3. เพื่อรวบรวมและจัดทำบทคัดย่อ รายงานการประชุมและสัมมนาเชิงวิชาการ และรายงานการศึกษาต่างๆ รวมทั้งแผนแม่บทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย
4. เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยว
5. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทยในรูปแบบหนังสือบรรณานุกรม
6. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทย และให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
7. เพื่อจัดสร้างเว็บเพจที่เชื่อมโยงเว็บเพจที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยว บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศ และให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
8. เพื่อศึกษาสถานภาพงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย

ผลการศึกษสามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 ส่วนดังนี้ ดังนี้

ส่วนที่ 1

1.1 หนังสือบรรณานุกรมและบทคัดยอรวบรวมผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ และรายงานการศึกษาต่างๆ รวมทั้งแผนแม่บทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย ระหว่าง ปีพ.ศ. 2540-2544 ดังนี้ :

นฤชัย นิมสมบุญ. ประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ.2540-2544.

กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.

1.2 ฐานข้อมูลบรรณานุกรมพร้อมทั้งบทคัดย่อ รวมทั้งเว็บเพจ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และให้บริการสืบค้นโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งให้บริการ 2 แห่ง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนี้ :

<http://www.tu.ac.th/cgi-bin/arts/tourism>

ส่วนที่ 2

ส่วนนี้เป็นรายงานการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย ซึ่งได้รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลบรรณานุกรมดังกล่าวข้างต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบสถานภาพของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะงานวิจัยที่สามารถค้นหาเอกสารต้นฉบับหรือบทคัดย่อได้เท่านั้น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งงานวิจัยเป็น 2 ประเภทคือ งานวิจัยเชิงวิชาการ หมายถึง งานวิจัยของนักวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา และงานวิจัยเชิงนโยบาย หมายถึง งานวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านการท่องเที่ยวไทย ที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย พบว่ามีการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2540-2544 จำนวน 392 รายการ ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงวิชาการร้อยละ 76 และเป็นงานวิจัยเชิงนโยบายร้อยละ 24 คือ ในส่วนของงานวิจัยเชิงวิชาการ พบว่า งานวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่ร้อยละ 85 เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และเป็นงานของนักวิจัยในสถาบันการศึกษาเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น สาขาวิชาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษามากที่สุด คือสาขาสิ่งแวดล้อมและงานวิจัยเกือบครึ่งหนึ่งจัดทำโดยนักวิชาการเพียงคนเดียวซึ่งศึกษาโดยใช้สาขาวิชาที่ตนเชี่ยวชาญเป็นหลักในการศึกษา เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาตามโครงสร้างของการท่องเที่ยว พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวและชุมชนมีมากที่สุด สำหรับผลการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยเชิงนโยบาย พบว่า ผู้สนับสนุนส่วนใหญ่ของการวิจัยเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหมายรวมถึงงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และงานวิจัยเชิงนโยบายที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุน ส่วนใหญ่จัดทำโดยสถาบันการศึกษา และ การวิจัยเพื่อการวางแผนการตลาด ครึ่งหนึ่งเป็นการศึกษาการวางแผนทางการพัฒนาและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2529 – 2539 พบว่าผลการศึกษายังไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งสัดส่วนประเภทงานวิจัย ผู้วิจัย สาขาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษา แนวทางการศึกษา หรือ วัตถุประสงค์ในการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดยนักวิชาการและงานวิจัยเชิงนโยบาย ก็เป็นงานที่มีทิศทางในการวิจัย ตามนโยบายและกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาโดยหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย และนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อให้ทราบสถานภาพโดยทั่วไปของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทยให้สามารถนำผลไปใช้ได้เชิงปฏิบัติต่อไป

บทคัดย่อ

โครงการประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2544 มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำดังต่อไปนี้ คือ เพื่อรวบรวมและจัดทำบทคัดย่องานวิจัยประเภทดังต่อไปนี้ ได้แก่ งานวิจัยของนักวิชาการ วิทยานิพนธ์ของไทย และ ต่างประเทศ บทความวิจัยของต่างประเทศ รวมทั้งรายงานการประชุมและสัมมนาเชิงวิชาการ และรายงานการศึกษาต่างๆรวมทั้งแผนแม่บทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทยแล้วจัดบริการในรูปแบบของหนังสือบรรณานุกรมและฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิธีการรวบรวมได้ดำเนินการโดยการสืบค้นรายการสืบค้นแบบออนไลน์ของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศในประเทศไทย นอกจากนี้แล้วยังได้รวบรวมแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยวแล้วเชื่อมโยงไว้กับเว็บเพจเพื่อให้บริการแก่นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวและผู้สนใจ สำหรับการศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทยที่ได้รวบรวมไว้ในฐานข้อมูล งานวิจัยของไทยที่ศึกษาวิจัยในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2529-2539 ผลการศึกษาพบว่า ยังไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งสัดส่วนประเภทงานวิจัย ผู้วิจัย สาขาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษา แนวทางการศึกษา หรือ วัตถุประสงค์ในการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดยนักวิชาการและงานวิจัยเชิงนโยบาย ก็เป็นงานที่มีทิศทางในการวิจัย ตามนโยบายและกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาโดยหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย และนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	I
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	II
บทคัดย่อ	IV
บทนำ	1
บทที่ 1 ปรัชญาวรรณกรรม	7
บทที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว ของไทย ปี พ.ศ. 2540-2544	18
บทที่ 3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	28
บรรณานุกรม	36

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไทย เป็นอย่างมากนับตั้งแต่มีการกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ในช่วงที่ผ่านมาได้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการ ปรับกระบวนทัศน์ของการท่องเที่ยวในประเทศไทยใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนซึ่งจำ เป็นต้องอาศัยรากฐานขององค์ความรู้ใหม่ที่มีลักษณะเป็นองค์รวมอันได้แก่องค์ความรู้เกี่ยวกับนัก ท่องเที่ยวและสินค้าท่องเที่ยว องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวและองค์ความรู้เกี่ยวกับมิติ ทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่นั้นจำเป็นต้องอาศัยการประมวลงานวิจัย ที่มีมาแต่เดิมเพื่อใช้เป็นรากฐานในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเพื่อให้ นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวได้ รับความสะดวกและสามารถเข้าถึงงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้งในและนอกประเทศได้อย่าง ทัวถึงและครอบคลุม และเนื่องจากการรวบรวมงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ดำเนินการมา ถึงปีพ.ศ. 2529 จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการรวบรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ฐานข้อมูลมีความ สมบูรณ์ทำให้นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลได้อย่างเต็มประสิทธิ ภาพ และนอกจากนี้การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยเพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของงานวิจัยในช่วงเวลา หนึ่งๆ จะทำให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นประ โยชน์ต่อนักวิจัยด้านการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและจัดทำทศดัยองงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของไทยที่เกี่ยวกับการท่อง เที่ยว
2. เพื่อรวบรวมและจัดทำทศดัยอ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศที่เกี่ยว กับการท่องเที่ยวไทย
3. เพื่อรวบรวมและทำบทศดัยอ รายงานการประชุมและสัมมนาเชิงวิชาการ และราย งานการศึกษาต่างๆรวมทั้งแผนแม่บทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย
4. เพื่อรวบรวมแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การวิจัยด้านการท่องเที่ยว
5. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทยในรูปแบบหนังสือ บรรณานุกรม
6. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทย และให้บริการผ่านเครือ ข่ายอินเทอร์เน็ต

7. เพื่อจัดสร้างเว็บเพจที่เชื่อมโยงเว็บเพจที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยว บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศ และให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
8. เพื่อศึกษาสถานภาพงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย

ขอบเขต

ผู้วิจัยได้สำรวจ รวบรวมและจัดทำบทคัดย่อเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย ช่วงปี พ.ศ. 2529-2544 โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ งานวิจัยเชิงวิชาการ และงานวิจัยเชิงนโยบาย

กลุ่มที่ 1 งานวิจัยเชิงวิชาการ คือ งานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการในมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา และงานวิจัยภาคสนามของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การพัฒนาเอกชน ซึ่งมักเป็นการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา หรือเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆ หรือเพื่อค้นหาคำอธิบายปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานการณ์จริง

งานวิจัยกลุ่มนี้ ครอบคลุมถึงผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และบทความวิจัยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย

กลุ่มที่ 2 งานวิจัยเชิงนโยบาย เป็นงานวิจัยที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อแก้ปัญหา เพื่อช่วยในการตัดสินใจ เพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว หรือเพื่อประเมินผลโครงการ งานวิจัยกลุ่มนี้ เป็นผลงานที่หน่วยงานภาครัฐได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว หรือด้านบริหารจัดการทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเป็นฝ่ายสนับสนุนการวิจัย

โครงสร้างของรายงานวิจัย

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยผลงาน 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ.2540-2544 และจัดทำบทคัดย่อของงานวิจัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. สืบค้นฐานข้อมูลห้องสมุดของห้องสมุดสถาบันการศึกษาของมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏรวมทั้งฐานข้อมูลของศูนย์สารนิเทศต่างๆ ในประเทศไทย
2. สืบค้นจากหนังสือบรรณานุกรมที่รวบรวมรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ของไทย

3. สืบค้นจากบรรณานุกรมท้ายเล่มงานวิจัย
4. สืบค้นฐานข้อมูล ABI/INFORM เพื่อรวบรวมบทความวิจัยด้านการท่องเที่ยวของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย
5. สืบค้นฐานข้อมูล DISSERTATIONS ABSTRACTS เพื่อรวบรวมวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย
6. สืบค้นโดยโปรแกรมสืบค้น(Search Engines) เพื่อรวบรวมเว็บเพจที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยว

เมื่อรวบรวมข้อมูลและจัดทำทศดัยแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำดัชนีช่วยค้น 2 ประเภท คือ ดรรชนีผู้แต่ง (Author Index) และดรรชนีชื่อเรื่อง (Title Index) ผลจากการรวบรวมในส่วนที่ 1 ได้นำเสนอเป็น 2 รูปแบบ คือ

- หนังสือบรรณานุกรม

นฤชัย นิยมสมบุญ. ประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2540-2544 :

ส่วนที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.

- ฐานข้อมูลที่ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

<http://www.tu.ac.th/cgi-bin/arts/tourism>

<http://www.tourism.su.ac.th>

สำหรับฐานข้อมูลนี้ ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้ด้วย ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ปีพ.ศ.

สถาบันที่รับผิดชอบในการจัดทำ และคำสำคัญ (Keyword) นอกจากงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่างประเทศด้านการท่องเที่ยวไทย และเว็บเพจที่ให้ประโยชน์ต่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยวไว้ด้วย

จากการรวบรวมงานวิจัย พบว่ามีงานวิจัยบางส่วนไม่ได้นำมารวบรวมไว้ในฐานข้อมูลห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและศูนย์สารสนเทศ หรือไม่มีการจัดทำระบบการสืบค้น แม้กระนั้นผู้วิจัยก็ได้รวบรวมรายชื่องานวิจัยที่ไม่สามารถหาตัวเล่มได้ไว้ท้ายเล่มหนังสือบรรณานุกรมและในฐานข้อมูลที่ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ.2529-2539 ซึ่งในโครงการช่วงแรกไม่สามารถหาตัวเล่มได้ นำมาเพิ่มเติมเข้าไปทั้งในฐานข้อมูลที่ให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและหนังสือบรรณานุกรมด้วย

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยที่รวบรวมไว้ เพื่อให้ทราบสถานภาพของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยในการดำเนินงานวิจัยต่อไป

หมายเหตุ สำหรับงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหา จะวิเคราะห์เฉพาะงานวิจัยที่สามารถค้นหาตัวเล่มหรือสาระสังเขปได้เท่านั้น

สำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยที่รวบรวมแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษางานวิจัยโดยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นข้อมูลเพื่อรวบรวมงานวิจัย

การสืบค้นข้อมูลเพื่อรวบรวมงานวิจัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีขั้นตอนวิธีการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวจากเอกสารเพื่อให้ทราบแนวคิดพื้นฐานและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และศึกษาจากคู่มือการกำหนดหัวเรื่อง (Subject Headings) เพื่อประโยชน์ในการกำหนดคำสำคัญ (Keywords) เพื่อการสืบค้น ในการสืบค้นงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดคำสำคัญดังนี้

การท่องเที่ยว ท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว สนามบิน ท่าอากาศยาน ผู้โดยสาร การขนส่ง สิ่งแวดล้อม มลภาวะ มลพิษ พลังงาน โรงแรม ที่พักแรม เกสต์เฮาส์ มัคคุเทศก์ ไกด์ รถโดยสาร เรือ ท่าเรือ อาชญากรรม นักท่องเที่ยว น้ำประปา ขยะ ตำรวจ ของที่ระลึก สินค้าที่ระลึก ของฝาก ของขวัญ หัตถกรรม งานฝีมือ ร้านอาหาร กัดดาการ นันทนาการ

เนื่องจากคำสำคัญบางคำ เช่น มลพิษ มลภาวะ ตำรวจ หรืออาชญากรรม เป็นคำสำคัญที่กว้างเกินไป เพราะห้องสมุดมิได้กำหนดคำสำคัญหรือหัวเรื่องด้วยคำว่า “แหล่งท่องเที่ยว” ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องสืบค้นด้วยคำสำคัญประเภทดังกล่าวควบคู่กับคำสำคัญ ที่เป็นชื่อเมือง หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย กรุงเทพมหานคร กระบี่ หาดใหญ่ เกาะสมุย หัวหิน เกาะพีพี เป็นต้น

2) สืบค้นรายการเข้าถึงแบบออนไลน์ (Online Public Access Catalog- OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ รวมทั้งศูนย์สารสนเทศต่างๆ ในประเทศ ดังนี้

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

URL : <http://www.car.chula.ac.th/elibrary.htm>

ระบบข้อมูลวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<http://research.u-office.chula.ac.th/edmsweb/temp/64617035.html>

ข้อมูลงานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

<http://www.psu.ac.th/research/index.html>

สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ

URL : <http://www.rajabhat.ac.th/arc.htm>

ห้องสมุดศูนย์สารสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

URL : <http://riclib.nrct.go.th>

ศูนย์สารสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

URL : <http://www.nrct.go.th/query.html>

ห้องสมุดสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

URL : <http://library.hsri.or.th/>

หอสมุดแห่งชาติ

URL : <http://www.natlib.moe.go.th>

กรมป่าไม้

URL : http://www.forest.go.th/webcontent/index.asp?group_id=7

ห้องสมุดส่วนวิจัยอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า

URL : http://www.forest.go.th/re_wildlife/library/Library.asp

ห้องสมุด วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

URL : <http://ndcthailand.tv5.co.th/>

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร

URL : <http://web.schq.mi.th/~jsc/mainthai.html>

ฐานข้อมูลโครงการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

URL : <http://www.trf.or.th/abstract/abst/c001.htm>

3) สืบค้นฐานข้อมูลของห้องสมุด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. ศึกษางานวิจัยด้านการท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 จากฐานข้อมูลที่จัดทำได้

3. สำรวจงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ

4. วิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยเพื่อให้ทราบสถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

รายการเข้าถึงแบบออนไลน์ (OPAC) หมายถึง การสืบค้นรายชื่อสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แทนการใช้บัตรรายการ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและค้นหารายชื่อหนังสือที่ต้องการได้มากกว่าการใช้บัตรรายการ โดยสามารถสืบค้นได้จากชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อชุด หัวเรื่อง และคำสำคัญ สามารถค้นหาโดยใช้คำหลักแบบตรรกบูลีน (Boolean Operators) หรือสืบค้นด้วยวิธีการละคำ และสามารถกำหนดขอบเขตการสืบค้นตามปี ชื่อสำนักพิมพ์ ภาษา หรือประเภททรัพยากรสารสนเทศ

สถานภาพงานวิจัย หมายถึง สถานภาพโดยทั่วไปของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทย เช่น ประเภทงานวิจัย ประเภทของผู้จัดทำ สาขาวิชาที่ศึกษาหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

เนื้อหางานวิจัยจำแนกตามโครงสร้างของการท่องเที่ยว ผู้สนับสนุนการวิจัย และลักษณะการวิจัย
ของงานวิจัยด้านการตลาด เป็นต้น

บทที่ 1

ปรัชญาวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นรายได้หลักของประเทศไทย และเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก ซึ่งจะนำประเทศไทยไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในเอเชีย การผลักดันให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ คือเน้นสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เน้นให้ไทยเป็นตลาดเป้าหมายเชิงคุณภาพ เป็นตลาดเฉพาะกลุ่มของภูมิภาคและตลาดในประเทศ ผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางอบรมด้านการท่องเที่ยวของอินโดจีน โดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และ Long stay (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2545, น. 16)

การท่องเที่ยวจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

โครงสร้างของการท่องเที่ยว

ชิน คางาวะ (อ้างถึงในดวงใจ หล่อธนวิชัย , 2543, น. 9) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานของโครงสร้างการท่องเที่ยวไว้ 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยเชิงจิตวิสัย คือนักเดินทาง และนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวหมายถึง ผู้เดินทางมายังพื้นที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อบำรุงสุขภาพ หรือเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นตามความปรารถนาหรือแรงบันดาลใจของผู้เดินทางที่มีต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน จึงเกิดรูปแบบการเดินทางที่หลากหลาย
2. ปัจจัยเชิงอัตวิสัย หมายถึงทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งหมายรวมถึง สถานที่ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล อาหาร ภูมิอากาศ เอกลักษณ์ท้องถิ่น โรงแรม ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การบริการ และชุมชนท้องถิ่น
3. ปัจจัยเชื่อมมนักเดินทางและนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงการคมนาคมขนส่ง ที่พัก ข้อมูลการท่องเที่ยว และการดำเนินการติดต่อจัดการที่พักและอื่นๆ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว เป็นต้น
4. ปัจจัยแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และนโยบายท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยว การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของประเทศของฝ่ายนักเดินทางหรือนักท่องเที่ยวและของฝ่ายเจ้าบ้าน

เนื้อหางานวิจัยจำแนกตามโครงสร้างของการท่องเที่ยว ผู้สนับสนุนการวิจัย และลักษณะการวิจัย
ของงานวิจัยด้านการตลาด เป็นต้น

บทที่ 1

ปรัทัศน์วรรณกรรม

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นรายได้หลักของประเทศไทย และเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก ซึ่งจะนำประเทศไทยไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในเอเชีย การผลักดันให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ คือเน้นสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เน้นให้ไทยเป็นตลาดเป้าหมายเชิงคุณภาพ เป็นตลาดเฉพาะกลุ่มของภูมิภาคและตลาดในประเทศ ผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางอบรมด้านการท่องเที่ยวของอินโดจีน โดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และ Long stay (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2545, น. 16)

การท่องเที่ยวจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตลอดไป

โครงสร้างของการท่องเที่ยว

ชิน คางวะ (อ้างถึงในดวงใจ หล่อธนวนิชย์ , 2543, น. 9) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานของโครงสร้างการท่องเที่ยวไว้ 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยเชิงจิตวิสัย คือนักเดินทาง และนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวหมายถึง ผู้เดินทางมายังพื้นที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อบำรุงสุขภาพ หรือเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นตามความปรารถนาหรือแรงบันดาลใจของผู้เดินทางที่มีต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน จึงเกิดรูปแบบการเดินทางที่หลากหลาย

2. ปัจจัยเชิงอัตวิสัย หมายถึงทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งหมายรวมถึง สถานที่ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล อาหาร ภูมิอากาศ เอกลักษณ์ท้องถิ่น โรงแรม ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การบริการ และชุมชนท้องถิ่น

3. ปัจจัยเชื่อมນำนักเดินทางและนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงการคมนาคม ขนส่ง ที่พัก ข้อมูลการท่องเที่ยว และการดำเนินการติดต่อจัดการที่พักและอื่นๆ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4. ปัจจัยแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และนโยบายท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยว การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของประเทศของฝ่ายนักเดินทางหรือนักท่องเที่ยวและของฝ่ายเจ้าบ้าน

นอกจากโครงสร้างหลักของการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว(United Nations , 1999, น.31) ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนให้การท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่

1) การขนส่ง (Transportation) สำหรับวัตถุประสงค์ในการวางแผนและการจัดการในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระบบการขนส่งประกอบด้วย

- บริการการบินระดับนานาชาติ และสนามบินนานาชาติ
- บริการการบินระดับท้องถิ่น
- ระบบการขนส่งทางบกและเส้นทางคมนาคม
- การขนส่งทางน้ำ

2) ระบบส่งน้ำ (Water supply systems) เพื่อให้มีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการใช้ในท้องถิ่นและเพื่อการนันทนาการ และการท่องเที่ยว ซึ่งควรเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลในการจัดหาทำให้พอเพียง

3) พลังงานและกระแสไฟฟ้า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่สะท้อนความคาดหวังของนักท่องเที่ยวระหว่างชาติ ซึ่งสะท้อนมาตรฐานของการบริการนักท่องเที่ยวคุณภาพ ควรมีการออกแบบระบบสาธารณะเพื่อให้พอเพียงกับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว

4) ระบบการกำจัดของเสีย ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของระบบเป็นการกำจัดสิ่งที่ทำให้สุขภาพเสียและทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งควรมีการพิจารณาทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

5) บริการไปรษณีย์และโทรคมนาคม เป็นบริการที่สำคัญ ความสะดวกและเชื่อถือได้ในการให้บริการเป็นสิ่งสำคัญเป็นพิเศษสำหรับผู้เดินทางเพื่อทำธุรกิจ

6) กลไกในการควบคุมมลพิษ หมายถึงการควบคุมมลพิษทุกประเภท ซึ่งควรมีกฎหมายรองรับ มีการจัดทำมาตรฐาน มีระบบการจัดการซึ่งอาจดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ และมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน

การดำเนินการให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ บนพื้นฐานของการใช้ระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Information System)

สำหรับขั้นตอนในการวางแผนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบและต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่จะทำให้แผนการบรรลุวัตถุประสงค์ และปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับการวางแผนการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือระบบสารสนเทศการท่องเที่ยว (Tourism Information System) ซึ่ง องค์การสหประชาชาติได้เสนอแนวคิดในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไว้ว่า การรวบรวมสารสนเทศและการวิจัยในด้านการเดินทางท่องเที่ยว ได้ขยายขอบเขตจากการรวบรวมข้อเท็จจริงที่ค้นพบไปสู่รูป

แบบทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน การวัด การวิเคราะห์และการวางแผนโครงการ เป็นงานที่สำคัญในการวางแผนด้านการท่องเที่ยวและการดำเนินการเช่นนี้ต้องมีพื้นฐานอยู่บนข้อมูลที่เชื่อถือได้ แม้แต่การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่ง่ายที่สุดก็สามารถนำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์

1. แหล่งสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว (Sources of Information)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเพื่อการตัดสินใจในการวางแผนและนโยบายมีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิเป็นข้อมูลที่รวบรวมสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการวิจัยในเรื่องหนึ่งๆ เพื่อประโยชน์ในการแปลความหมายงานวิจัยเรื่องนั้น โดยเฉพาะ และข้อมูลทุติยภูมินั้น ไม่ได้รวบรวมเพื่อการวิจัยเรื่องนั้นๆ แต่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และข้อมูลทุติยภูมิควรมีการประเมินอย่างรอบคอบก่อนนำไปใช้

(1.1) ข้อมูลปฐมภูมิ

ถ้าข้อมูลทุติยภูมิมิได้ให้ข้อมูลเฉพาะที่ต้องการ ก็มีความจำเป็นที่ต้องมีการสำรวจเบื้องต้นด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์มาประกอบการวิจัย การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิมีความจำเป็นเมื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งพักนัก รูปแบบการเดินทาง รูปแบบการใช้จ่าย และทัศนคติ ซึ่งข้อมูลประเภทนี้ส่วนมากไม่อาจหาได้จากสถิติที่เป็นทางการซึ่งมีหน่วยงานรวบรวมไว้ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสำรวจต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง

(1.2) ข้อมูลทุติยภูมิ

จำนวนของแหล่งข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แหล่งข้อมูลนี้มีดังนี้

- บริการดัชนี (Indexing Services) ซึ่งเน้นเฉพาะด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- บรรณานุกรม (Bibliographies) บัตรรายการหรือการเข้าถึงรายการแบบออนไลน์ (OPAC) ของห้องสมุด และหนังสือคู่มือการวิจัย
- วารสารวิชาการด้านการเดินทางและท่องเที่ยว นิตยสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ
- สมาคมด้านการค้าและสมาคมวิชาชีพและสิ่งพิมพ์ที่ออกโดยสมาคมเหล่านี้
- องค์กรนานาชาติด้านการท่องเที่ยว

- หน่วยงานรัฐบาล (เช่น กระทรวงท่องเที่ยว สำนักงานท่องเที่ยว คณะกรรมการการท่องเที่ยว สำนักงานสถิติ หน่วยงานรัฐบาล ระดับต่างๆ)
- หนังสือรายปีด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว คู่มือ และรายงานประจำปี
- ฐานข้อมูลการค้าและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ เช่น สายการบิน โรงแรม กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมด้านวัฒนธรรม การจัดเลี้ยง ภัตตาคาร องค์การที่มีหน้าที่ติดตามเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลง

(1.3) วิธีการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานคือ การสำรวจข้อเท็จจริง สำรวจความคิดเห็น และการสำรวจข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาแปลผลในการวิจัย การรวบรวมข้อมูลประเภทนี้อาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ หรือทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การสำรวจข้อเท็จจริงต้องการคำตอบที่เที่ยงตรง เป็นจริงสามารถพิสูจน์ได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิอาจไม่มีความคงที่ คำตอบที่ได้รับอาจไม่สมบูรณ์ ได้รับคำตอบที่ไม่เกี่ยวข้อง และไม่มีคำตอบ แม้แต่ข้อมูลที่เก็บได้ง่ายเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางจาก พาสปอร์ต หรือวีซ่า เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากแบบฟอร์มการเข้าประเทศก็อาจได้รับคำตอบที่ไม่เที่ยงตรงได้

การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งผู้ตอบต้องการแสดงความคิดเห็น การประเมิน ข้อมูลประเภทนี้อาจใช้ในการทดสอบปฏิกิริยาของลูกค้าต่อสถานที่ท่องเที่ยว บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และเพื่อประเมินขีดความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ลูกค้าพอใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก ข้อมูลจากการสำรวจดังกล่าวอาจใช้เพื่อติดตามเฝ้าดูคุณภาพของการส่งมอบบริการการท่องเที่ยว

การสำรวจเพื่อนำข้อมูลมาแปลผลเพื่อใช้ในการดำเนินงาน เป็นการสำรวจเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับสาเหตุและระดับความมากน้อยของกิจกรรม

วิธีการสำรวจพื้นฐานเพื่อรวบรวมข้อมูลมีดังนี้คือ

- การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล ซึ่งมีข้อได้เปรียบคือ มีความความยืดหยุ่น และสามารถได้คำตอบในเชิงลึกแต่มีข้อเสียเปรียบคือ เสียเวลา ค่าใช้จ่าย และต้องรบกวนความเป็นส่วนตัว
- การสำรวจทางโทรศัพท์ โดยปกติใช้ระยะเวลาสั้นๆ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าสามารถเข้าถึงผู้ตอบได้มากเพียงใด

- การสำรวจทางไปรษณีย์ส่งให้ผู้ตอบซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ตอบที่เป็นใครก็ได้ซึ่งอาจสำรวจโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น นิตยสาร
- แบบสอบถามซึ่งผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเอง มักใช้กับนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทาง

(1.4) แหล่งข้อมูลหลัก

หน่วยงานและองค์กรหลายแห่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนและการพัฒนาการท่องเที่ยว หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีดังนี้คือ :

- หน่วยงานรัฐบาล (เช่น กระทรวงต่างๆ หน่วยงานที่รวบรวมสถิติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งหน่วยงานด้านการลงทุน การขนส่ง การเงิน เป็นต้น)
- สถาบันการศึกษาและหน่วยงานด้านการวิจัย
- หน่วยงานที่ปรึกษา ซึ่งให้บริการโดยคิดค่าใช้จ่ายกับสายการบิน โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว รีสอร์ท ฯลฯ
- สมาคมทางการค้า
- สื่อ โดยเฉพาะวารสารด้านการเดินทางและท่องเที่ยว
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (โรงแรม สายการบิน บริษัทขนส่ง บริษัทตัวแทนการท่องเที่ยว บริษัทด้านการเงิน

การวิจัย(Research) สารสนเทศ(Information) และข้อมูลดิบ (Data) จำเป็นสำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้อง การมีสารสนเทศที่เพียงพอมีความสำคัญต่อการวางแผนและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และการมีข้อมูลเพียงพอ นำไปใช้ได้ขึ้นอยู่กับการให้นิยามที่ถูกต้อง (Precise definitions) การแสดงความต้องการได้อย่างชัดเจน (Clear identification needs) การออกแบบการวิจัยอย่างรอบคอบ การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล และการวิเคราะห์อย่างระมัดระวัง

2. การวางแผนการจัดการข้อมูลพื้นฐาน

ระบบการจัดการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว(Tourism management information system- TIS) หมายรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ :

- การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน(Basic data) อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะเข้าถึง(access) และเฝ้าระวังการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว
- การสำรวจเป็นระยะๆ และการวิจัยตลาดเพื่อจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวและลักษณะตลาด ระดับและรูปแบบการใช้จ่าย ทศนคติของนัก

ท่องเที่ยว ปฏิริยา ความประทับใจและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

- การประเมินผลกระทบด้านต่างๆ เป็นระยะๆ
- ข้าราชการด้านการตลาด เพื่อเฝ้าระวังความเปลี่ยนแปลง การวัดความสำเร็จของการพัฒนาใหม่ๆ และแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ

การสำรวจในขอบเขตแคบๆ ได้มีการทำกันมากและนำผลมาใช้ในแวดวงเล็กๆ เฉพาะเรื่อง แต่ผลการสำรวจเหล่านี้ควรนำมาใช้สนับสนุนทั้งระบบได้อย่างกว้างขวาง และมีบูรณาการเพื่อจะได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการเฝ้าระวังการปฏิบัติงาน การประเมินประสิทธิภาพ การพัฒนาการวางแผน การตลาด และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

(2.1) การดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติเป็นเรื่องพื้นฐานซึ่งการเก็บข้อมูลนี้จะมีผลรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ด้วย :

สถิติการมาถึงของนักท่องเที่ยวซึ่งหาได้จากหลักฐานการเข้าเมือง ซึ่งข้อมูลต่อไปนี้ได้แก่

- ชื่อ , เพศ
- สัญชาติ
- วัน เดือน ปี เกิด
- ที่อยู่ถาวร
- แหล่งเริ่มต้นในการเดินทาง (ประเทศสุดท้ายที่ผ่าน)
- จุดหมาย (จุดหมายต่อไปที่จะเยือน)
- วัตถุประสงค์ในการมาเยือน
- ระยะเวลาในการมาเยือน
- ที่พัก ณ จุดหมาย
- วัน เดือน ปี ที่มาถึง

ข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้ผ่านกระบวนการการเก็บรวบรวมสถิติที่เป็นทางการ แต่จะเก็บได้เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงโดยทางอากาศ แต่อาจจะเก็บรวบรวมไม่ได้ถ้าเดินทางด้วยวิธีอื่นๆ

(2.2) การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทำควบคู่กันกับการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

นอกจากเก็บรวบรวมข้อมูลแบบพื้นฐาน การดำเนินการเก็บข้อมูลที่ควบคู่กันไปอาจจะดำเนินการได้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็น สิ่งที่ควรดำเนินการควบคู่กันไปกับการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานมีดังนี้ :

- การสำรวจความคิดเห็น และปฏิกริยาของนักท่องเที่ยว (การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าท่องเที่ยว การรวบรวมข้อมูลกระทำในขณะที่นักท่องเที่ยวอยู่ในประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งต้องทำเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น)
- การศึกษาวิจัยตลาดต่างประเทศ (โดยเก็บข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว สายการบิน สื่อด้านการท่องเที่ยว ลูกค้ำที่มีศักยภาพ ซึ่งอาจต้องการการจัดการโดยหน่วยงานระดับภูมิภาคมิใช่ระดับชาติ เนื่องจากความซับซ้อนของข้อมูลและการดำเนินการและค่าใช้จ่าย การค้นหาข้อมูลจะรวมถึงการรู้จักจุดหมาย(Destinations) ในด้านภาพพจน์ สาเหตุที่เดินทาง ความเข้าใจ และความคาดหวัง และความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย และรูปแบบการเดินทาง)
- การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

(2.3) ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการวิจัยและการวางแผนการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการวางแผนด้านการท่องเที่ยวและการจัดทำนโยบายสำหรับทั้งหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถิติการมาถึงของนักท่องเที่ยว สถิติเกี่ยวกับรายรับของนักท่องเที่ยว สถิติเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว สถิติเกี่ยวกับการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ข้อมูลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเก็บรวบรวมในเวลาเดียวกันทั้งหมด เพราะข้อมูลแต่ละอย่างตอบสนองปัจจัยที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามสำหรับการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมและพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ในรูปของสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นระยะเช่น รายสามเดือนหรือรายปี ให้ข้อมูลในรูปแบบเต็มหรือบทคัดย่อ และควรมีการตรวจสอบ ควบคุมและเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ

ความรับผิดชอบในการรวบรวมและพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สังกัดหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย เช่น นักสถิติที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำนักงานหรือกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับสถิติสำมะโนประชากร หรือหน่วยงานเฉพาะด้านการท่องเที่ยว เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานในการเผยแพร่ข้อมูลซึ่งเชื่อถือได้

(2.4) ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการรวบรวมข้อมูล

ถึงแม้ว่าจะพยายามที่จะรวบรวมข้อมูลและจัดการข้อมูลอย่างมีระบบ เพียงใดก็ตามการวิจัยก็อาจประสบปัญหาได้ ปัญหาที่อาจพบมีดังต่อไปนี้

- ความน่าเชื่อถือของข้อมูล (ความแม่นยำของการสำรวจ การบันทึก และการแปลผล วิธีการที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาในการสำรวจ)
- ธรรมชาติของนักท่องเที่ยว (การเคลื่อนย้ายสถานที่ท่องเที่ยว ความแม่นยำในการจดจำข้อมูลที่ผ่านมา และความอ่อนไหวจากความกดดันระหว่างการสัมภาษณ์)
- สภาพแวดล้อมด้านกายภาพของการสำรวจ (สถานที่ ระยะเวลา ช่วงเวลา และระดับความรู้สึก่อนคลายของนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาสัมภาษณ์)
- การกำหนดว่าข้อมูลใดจะใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด

ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยด้านการท่องเที่ยว นักวิจัยควรตระหนักในปัญหาเหล่านี้ด้วย เนื่องจากปัญหาเหล่านี้อาจมีผลต่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยได้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

จากการสำรวจงานวิจัยของประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่ามียานที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเพียงรายการเดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ดวงใจ หล่อธนวิชัย ศึกษาเรื่อง “ประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2539 : รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยว ปีพ.ศ. 2529-2539 ” ได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมา (พ.ศ.2529-2539) เพื่อให้ทราบสถานภาพและประเมินองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเสนอแนวทางการวิจัยที่เพียงพอต่อการปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้จัดแบ่งงานวิจัยออกเป็น 2 ประเภทคือ งานวิจัยเชิงวิชาการ หมายถึงงานวิจัยของนักวิชาการในมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย

หรือ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนงานวิจัยภาคสนามของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งมักศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และงานวิจัยเชิงนโยบาย หมายถึงมีวัตถุประสงค์ที่มักเกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายการท่องเที่ยวของไทยทั้งในระดับประเทศในรูปแบบของแผนแม่บท และในระดับจังหวัดในรูปแบบของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว หรือ แผนแม่บทการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด หรือการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของพื้นที่

ท่องเที่ยว โดยเฉพาะจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวสูง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมักเป็นผู้ว่าจ้างให้สถาบันวิจัยต่างๆ เป็นผู้จัดทำ ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และสาขาวิชาที่ใช้ในการศึกษามากที่สุดคือ สาขาสิ่งแวดล้อม และทั้งหมดใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบประยุกต์ (Applied Research) ส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ประเด็นวิจัยเป็นการศึกษาปัจจัยแวดล้อมภายนอกมากที่สุด คือเป็นการศึกษา การพัฒนาการท่องเที่ยวกับนโยบายและแผนการท่องเที่ยว และงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในเชิงสังคมวิทยาและเชิงจิตวิทยา และงานวิจัยเชิงนโยบายทั้งหมดไม่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับงานวิจัยเชิงนโยบาย ผู้รับผิดชอบงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา และเป็นการวิจัยเพื่อวางนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด และสำหรับงานวิจัยเชิงนโยบายด้านการวางแผนการตลาดซึ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ก็ไม่ได้เสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปได้ในประเทศไทย แต่ศึกษาเป็นกลุ่มประเทศและเป็นพฤติกรรมโดยรวม ไม่ได้วิเคราะห์ถึงภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยภาพรวมพบว่างานวิจัยเชิงนโยบายเป็นการศึกษาแบบไม่ครอบคลุมกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ความรู้ที่ได้มีลักษณะแบบแยกส่วน ไม่สอดคล้องกัน และมีการศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการที่จะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

Julian Demetriadi ได้วิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการท่องเที่ยวซึ่งได้ลงทะเลเบียนไว้กับ Hotel Catering and International Management Association (HCIMA) ซึ่งเป็นผู้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการ (Hospitality Industry) วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ เพื่อศึกษาแนวโน้มในการวิจัยด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของหน่วยงานที่ได้นำงานวิจัยของตนมาลงทะเลเบียนไว้ในฐานข้อมูลเป็น 4 ประเภทคือ สถาบันการศึกษา สมาคมต่างๆ หน่วยงานรัฐบาลและ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว งานวิจัยส่วนมากเป็นงานวิจัยที่ดำเนินการในประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ ผลการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาที่มีการวิจัยมากเป็นลำดับต้นๆ คือ สถานที่ท่องเที่ยวเฉพาะที่ในประเทศต่างๆ รองลงมาคือเรื่องนันทนาการในเขตเมืองและเขตชนบทและการพักผ่อนหย่อนใจ ร้านอาหารและเรื่องเกี่ยวกับการบริการอาหาร เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตลาด โรงแรม(รวมทั้งเรื่องโครงการที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายโรงแรมนานาชาติ) ตามลำดับ สำหรับข้อสังเกตครั้งนี้คือ การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการนั้นเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการปัจจุบัน สำหรับสิ่งที่ยังมีการศึกษาน้อยแต่ได้เริ่มมีการลงทะเลเบียนในฐานข้อมูลแล้วคือ เรื่องการบินและบทบาทของการบินต่อการท่องเที่ยว และเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการ โดยเฉพาะเรื่องโรงพยาบาล และเรื่องที่น่าสังเกตคือ มีงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และการบริหารคุณภาพ(Quality Management) จำนวนน้อยมาก และในปัจจุบันมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและ

การประหยัดพลังงาน การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยววันน้อยเช่นกัน หัวเรื่องที่จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมคือ เรื่องเกี่ยวกับคนพิการและการท่องเที่ยว สุขภาพและความปลอดภัย กรรมการการท่องเที่ยวระดับชาติและระดับภูมิภาค (เนื่องจากการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอนในอนาคต) การพักผ่อน พ็อครัว(ซึ่งเป็นเรื่องไม่มีการศึกษาเลย ทั้งที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในเรื่องของบุคลากรในอาชีพนี้) การจัดประชุมและตลาดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive travel market) ความเป็นส่วนตัว(Privatization) ธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchising) การท่องเที่ยววันหยุดระยะสั้น การจัดเลี้ยงโภชนาการ อาชีพ เงินเดือน บทบาทของสตรีในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ การผลิตและการจัดซื้ออาหาร และมิงงานวิจัยน้อยมากเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม นอกจากนี้การศึกษาคควรมีการรวบรวมสถิติเป็นพื้นฐานจะทำให้ผลการศึกษาเที่ยงตรงขึ้น และการศึกษาในบางเรื่องควรมีการพัฒนาปรับปรุง คือการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวมรดกทางอุตสาหกรรม (หมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียง) นอกจากนี้ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเติบโตของสวนสนุกที่มีคอนเซ็ปต์เฉพาะ (Theme Park) และแนวทางการพัฒนาในศตวรรษที่ 21

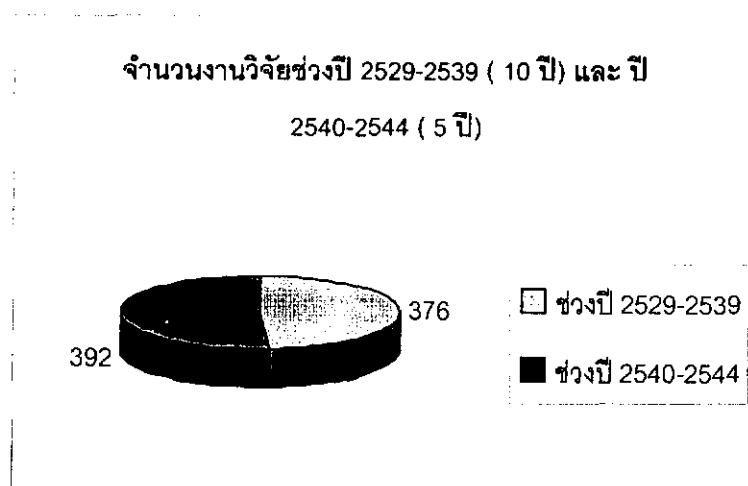
Myung-Hwan Cho, Ji-Eun Jeong และ Hee-Jung Jang ได้วิเคราะห์เนื้อหาบทความวิจัยในวารสารด้านการท่องเที่ยว 2 ชื่อเรื่อง คือ Annals of Tourism Research(ATR) ซึ่งเป็นวารสารระดับนานาชาติ และ Journal of Tourism Sciences (JTS) ซึ่งเป็นวารสารวิชาการด้านการท่องเที่ยวของประเทศเกาหลี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นหารายวิชา(Courses) ในการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของเกาหลีในอนาคต วิธีการศึกษาคือศึกษาเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์เนื้อหาบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารทั้งสองชื่อเรื่องนี้ตั้งแต่ปีคศ. 1985-1998 และผลจากการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของเกาหลีในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาในการศึกษา วิธีการ และทรัพยากรการท่องเที่ยวในการศึกษาในวารสาร ATR มีความหลากหลายมากกว่าวารสาร JRS เนื่องจากวารสาร ATR มีความเป็นสากลมากกว่า เพราะนักวิจัยที่เขียนบทความวิจัยเป็นนักวิจัยจากหลายประเทศซึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น และงานวิจัยส่วนมากเป็นการวิจัยร่วม สำหรับงานวิจัยของเกาหลินั้นมักเป็นงานวิจัยที่ทำโดยนักวิจัยคนเดียว และในสาขาวิชาเฉพาะ และมีข้อเสนอแนะว่างานวิจัยควรต้องเป็นการวิจัยร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน โดยนักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชาหรือเป็นงานวิจัยแบบสหสาขาวิชา สำหรับการเปรียบเทียบเนื้อหางานวิจัยจากวารสารทั้งสองรายชื่อปรากฏดังนี้คือ เนื้อหาหลักในการวิจัย ในวารสาร ATR ส่วนมากเป็นการวิจัยด้านทฤษฎีการท่องเที่ยว ในขณะที่ JTS เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร โรงแรม และนักวิจัยส่วนมากของทั้งวารสารทั้งสองเป็นนักวิชาการสังกัดมหาวิทยาลัย วิธีการวิจัยส่วนมากของ ATR คือ การวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แต่JTS ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยทั้งสองเรื่องมีหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่งเนื้อหาต่างกันคือ การวิจัยเรื่องแรกเป็นการแบ่งเนื้อหาโดยวิเคราะห์จากงานวิจัยที่มีการลงทะเบียนไว้แต่งานวิจัยเรื่องที่สองเป็นการแบ่งเนื้อหาจากงานวิจัยโดยใช้หลักสูตรการศึกษาในสถาบันการศึกษาด้านการท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง และนอกจากนี้วัตถุประสงค์ในการศึกษาก็มีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า เนื้อหาในการศึกษาส่วนมากคล้ายกัน คือเน้นการศึกษานักท่องเที่ยวในเชิงจิตวิทยา สถานที่ท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว และเน้นการศึกษาด้านอุตสาหกรรมบริการเป็นส่วนมากและไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของไทยหรือต่างประเทศ ผู้ที่ศึกษาวิจัยส่วนมากเป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษาซึ่งหมายรวมถึงนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นธรรมดาที่นักวิชาการก็ย่อมเผยแพร่งานวิชาการโดยผ่านวารสารวิชาการเป็นส่วนมาก และเนื้อหาในฐานข้อมูลงานวิจัยของ HCIMA มีความหลากหลายมากกว่า เช่น มีเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการประหยัดพลังงาน เพราะงานวิจัยในฐานข้อมูลได้รวบรวมวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาไว้ด้วย ซึ่งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้นย่อมมาจากหลากหลายสาขาวิชา แต่อย่างไรก็ตามหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวกับการวางแผนหรือระดับนโยบายก็ยังมีจำนวนน้อยโดยเฉพาะปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเลย

บทที่ 2
ผลการวิเคราะห์
สถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของไทย
ปี พ.ศ. 2540-2544

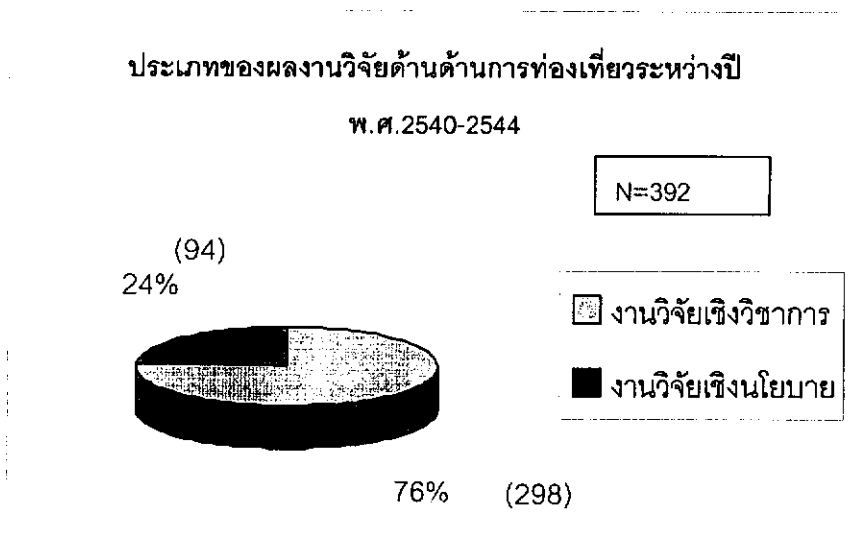
เนื้อหาในบทนี้เป็นการนำเสนอสถานภาพงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบ กราฟ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คือร้อยละ ตามลำดับดังนี้

กราฟที่ 1 จำนวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวแบ่งตามช่วงปี

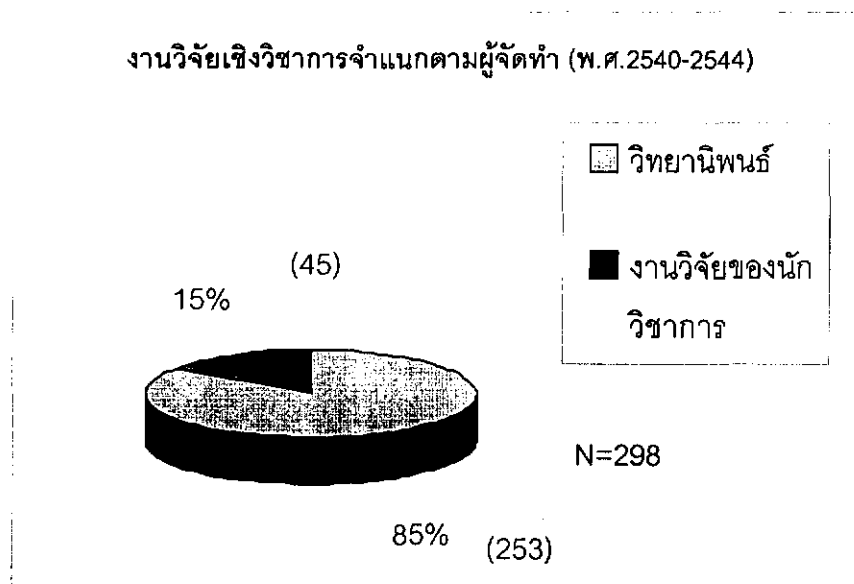
จากการรวบรวมผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวในช่วงปี 2540-2544 (ช่วง 5 ปี)พบว่า มีงานวิจัยจำนวน 392 รายการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวในช่วงปี 2529-2539 (10 ปี) พบว่ามีจำนวน 376 รายการ

กราฟที่ 2 ประเภทผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2540-2544

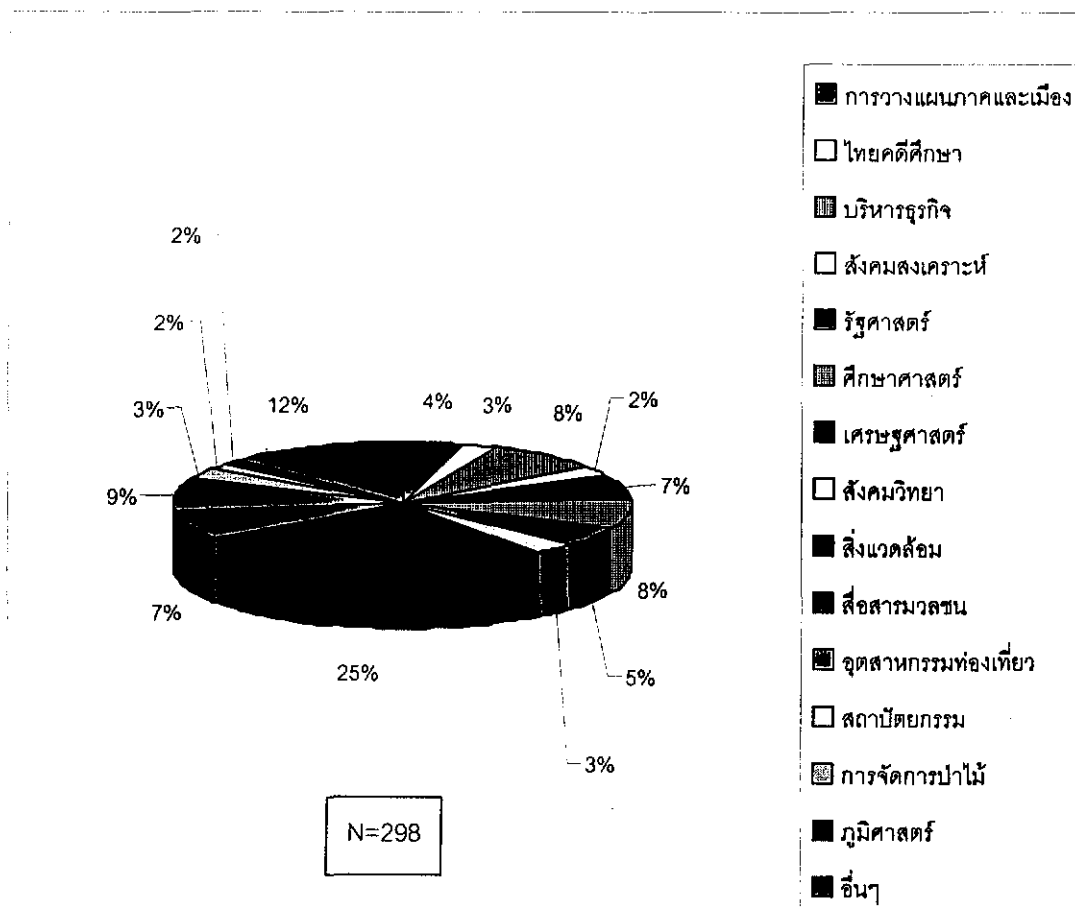
จากการรวบรวมผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทยที่ศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2540-2544 พบว่ามีผลงานทั้งสิ้นจำนวน 392 รายการ ผลงานวิจัยประเภทที่มีการศึกษามากที่สุดคือ งานวิจัยเชิงวิชาการมีจำนวนร้อยละ 76 (298 รายการ) และงานวิจัยเชิงนโยบายมีจำนวนร้อยละ 24 (94 รายการ)

กราฟที่ 3 ประเภทงานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามผู้ศึกษา

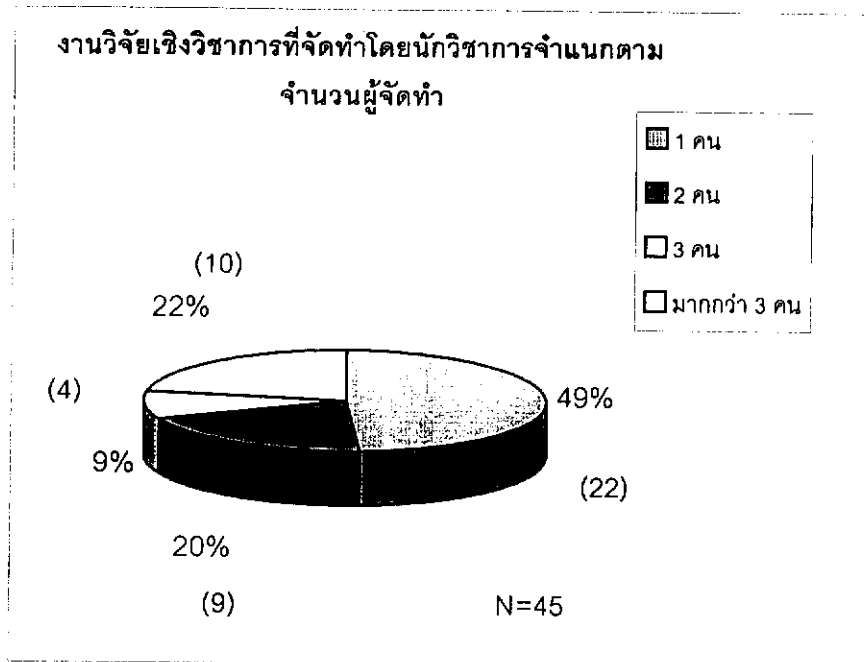
จากกราฟที่ 3 แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่ เป็นผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 85 (253 รายการ) ขณะที่ผลงานของนักวิชาการหรือนักวิจัยในสถาบันการศึกษามีจำนวนเพียงร้อยละ 15 (45 รายการ)

กราฟที่ 4 งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาหรือความเชี่ยวชาญของผู้ศึกษา

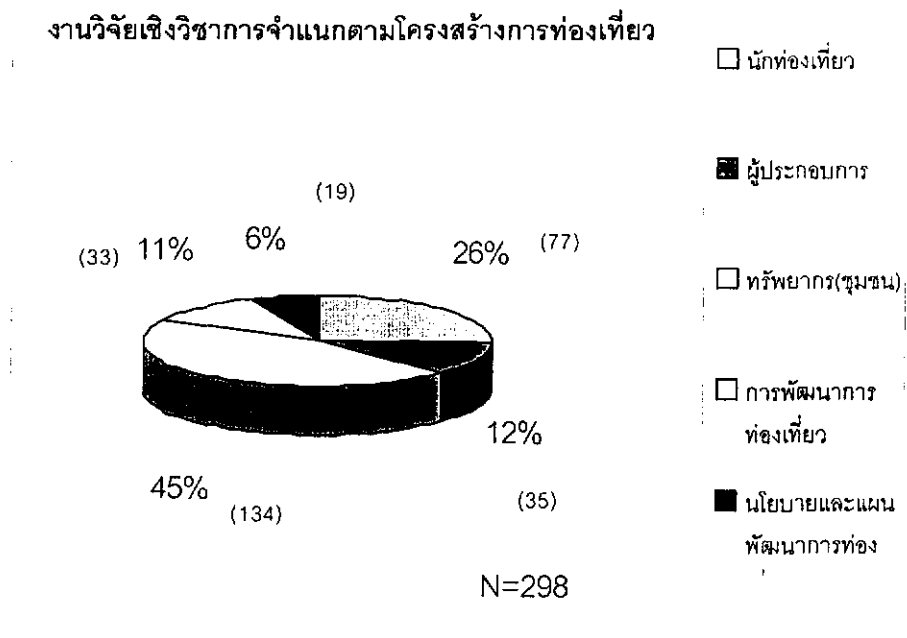
จากกราฟที่ 4 แสดงให้เห็นว่ามีการศึกษาวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ผู้ศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสาขาวิชาด้านสิ่งแวดล้อม มีจำนวนร้อยละ 25 นอกจากนั้นสาขาวิชาที่ใช้ศึกษามีการกระจายตัวในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวร้อยละ 9 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8 รองลงมาคือ สาขารัฐศาสตร์ และสาขาสื่อสารมวลชนร้อยละ 7 นอกจากนี้สาขาวิชาอื่นๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยก็มีจำนวนใกล้เคียงกัน เช่น การวางแผนภาคและเมือง ไทยคดีศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตร์ภูมิศาสตร์ การจัดการป่าไม้ นอกจากนั้นก็มีผู้ศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ อีกเช่น อาชญวิทยา บรรณารักษศาสตร์ เกษตรศาสตร์ จิตวิทยา สาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด ประชากรศึกษา การพัฒนาชนบท สหวิทยาการ ปรัชญาและศาสนา เป็นต้น

กราฟที่ 5 จำนวนผู้ศึกษาวิจัยในงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดยนักวิชาการ

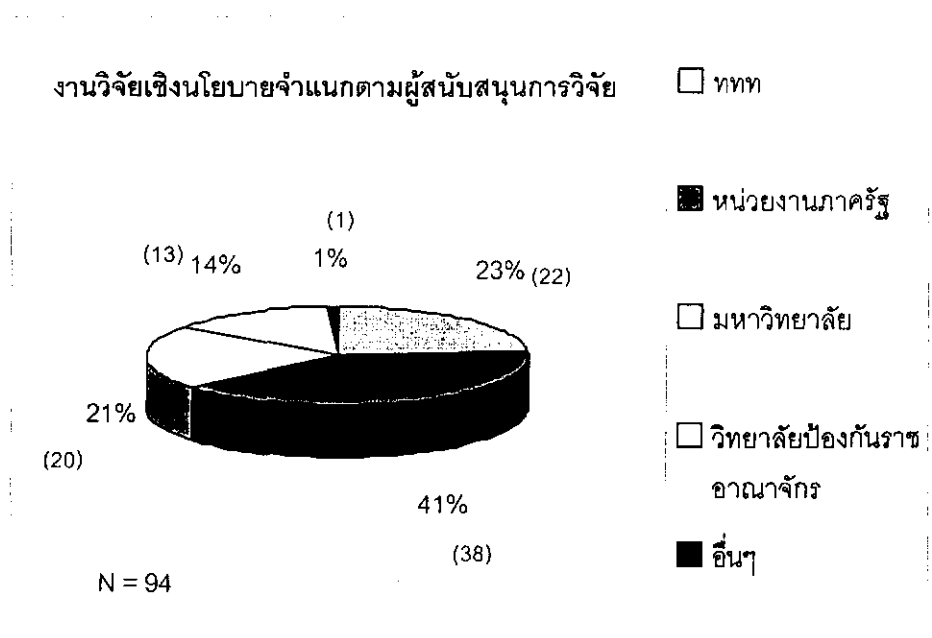
จากกราฟที่ 5 แสดงให้เห็นว่างานวิจัยประมาณเกือบครึ่งคือร้อยละ 49 (22 รายการ) จัดทำโดยนักวิชาการเพียงคนเดียว มีงานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการมากกว่า 3 คน ร้อยละ 22 (10 รายการ) และจัดทำโดยนักวิชาการ 2 คนร้อยละ 20 และ (9 รายการ) และ และม้งงานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการ 3 คนเพียงร้อยละ 9 (4 รายการ) เท่านั้น

กราฟที่ 6 งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามโครงสร้างการท่องเที่ยว

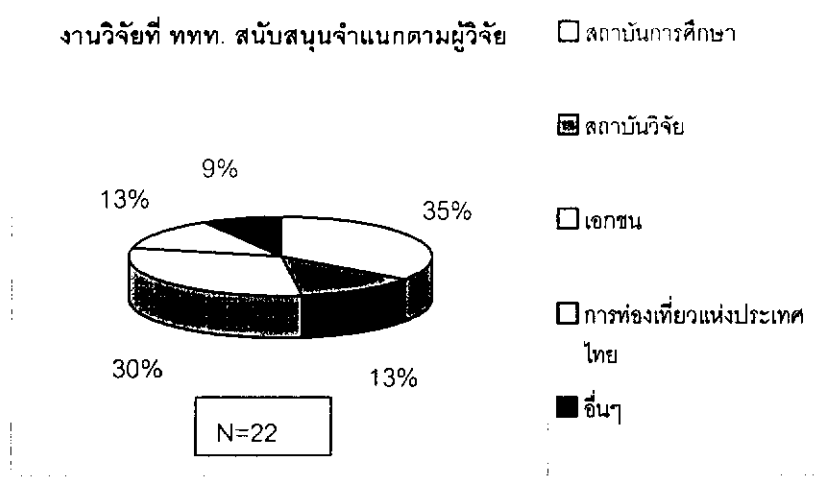
จากกราฟที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ในงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว และชุมชนมีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 45 รองลงมาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ นักท่องเที่ยวร้อยละ 26 ผู้ประกอบการร้อยละ 12 การพัฒนาการท่องเที่ยว ร้อยละ 11 และศึกษานโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวร้อยละ 6 ตามลำดับ

กราฟที่ 7 งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้สนับสนุนการวิจัย

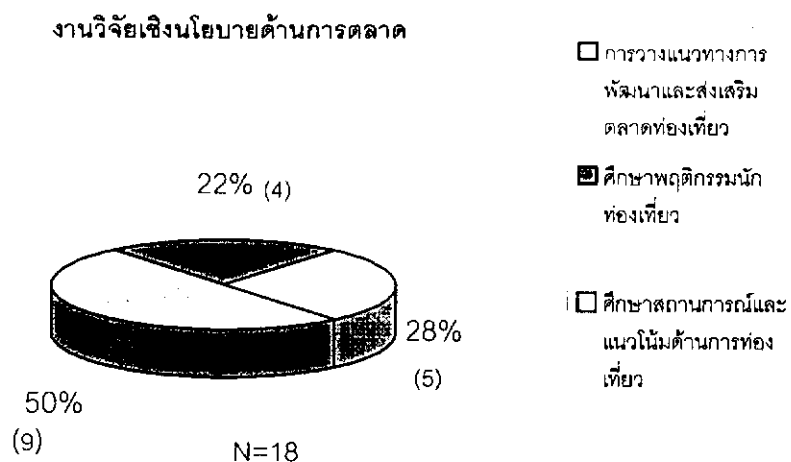
จากกราฟที่ 7 แสดงว่าผู้สนับสนุนส่วนใหญ่ของการวิจัยเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานภาครัฐ(รวมถึงสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย) ร้อยละ 41 (38 รายการ) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ตามลำดับ

กราฟที่ 8 งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้ทำการวิจัย (ผลงานที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุน)

จากกราฟที่ 8 แสดงให้เห็นว่างานวิจัยเชิงนโยบายที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุน ส่วนใหญ่จัดทำโดยสถาบันการศึกษา ร้อยละ 35 รองลงมาคือ บริษัทเอกชน ตามลำดับงานวิจัยที่ ททท.รับผิดชอบจัดทำเองและ สถาบันวิจัยจัดทำมีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 13 นอกจากนั้นเป็นงานที่จัดทำโดยนักวิชาการ

กราฟที่ 9 งานวิจัยเชิงนโยบายด้านการวางแผนการตลาด

จากกราฟที่ 9 แสดงให้เห็นว่างานวิจัยด้านการตลาด ครึ่งหนึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนทางการพัฒนาและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว และ การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

บทที่ 3

สรุปและอภิปรายผล

สำหรับการสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์สถานภาพของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 ซึ่งมีจำนวน 392 รายการนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทงานวิจัยตามกรอบในการวิจัยงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2529-2539 ซึ่งมีการแบ่งงานวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. งานวิจัยเชิงวิชาการ หมายถึงงานวิจัยของนักวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา
2. งานวิจัยเชิงนโยบาย หมายถึง งานวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและแผนงานด้านการท่องเที่ยวไทย ที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน

จากการรวบรวมผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 จำนวน 392 รายการ พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงวิชาการ ร้อยละ 76 และเป็นงานวิจัยเชิงนโยบายร้อยละ 24

สรุปผลการวิจัยของงานวิจัยเชิงวิชาการ

1. งานวิจัยจำแนกตามผู้ศึกษา

งานวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่ร้อยละ 85 เป็นงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และเป็นงานของนักวิจัยในสถาบันการศึกษาเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น (ตารางที่ 3)

2. งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาหรือความเชี่ยวชาญของผู้ศึกษา

สาขาวิชาที่ใช้ในการศึกษามากที่สุด คือ สาขาสิ่งแวดล้อมคือมีจำนวนร้อยละ 25 นอกจากนั้นสาขาวิชาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษามีการกระจายตัวในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รัฐศาสตร์ สื่อสารมวลชน ศีลภาสา ศาสตร์ บริหารธุรกิจ (ตารางที่ 4)

3. จำนวนผู้ศึกษาวิจัยในงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดยนักวิชาการ

งานวิจัยเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49) จัดทำโดยนักวิชาการเพียงคนเดียว รองลงมา เป็นงานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการมากกว่า 3 คน และ 2 คน ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

4. งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามโครงสร้างการท่องเที่ยว

งานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวและชุมชนมีจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 45 รองลงมาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการตามลำดับ (ตารางที่ 6)

สรุปผลการวิจัยของงานวิจัยเชิงนโยบาย

1. งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้สนับสนุนการวิจัย

ผู้สนับสนุนส่วนใหญ่ของการวิจัยเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหมายรวมถึงงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยด้วย รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัย ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

2. งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้ทำการวิจัย (ผลงานที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุน)

งานวิจัยเชิงนโยบายที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุน ส่วนใหญ่จัดทำโดยสถาบันการศึกษา รองลงมาคือ บริษัทเอกชน ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

4. งานวิจัยเชิงนโยบายด้านการวางแผนการตลาด

การวิจัยเพื่อการวางแผนการตลาด ครั้งหนึ่งเป็นการศึกษาการวางแผนทางการพัฒนาและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว และ การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

อภิปรายผลงานวิจัยของงานวิจัยเชิงวิชาการ

1. จำนวนงานวิจัย

จากการสำรวจและรวบรวมงานวิจัยพบว่าม้งงานวิจัยที่สามารถค้นหาต้นฉบับและบทคัดย่อได้รวมทั้งสิ้น 392 รายการ ในช่วงเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2529-2539 (10 ปี) พบว่ามีจำนวน 376 รายการ แสดงให้เห็นว่า มีการตื่นตัวในการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย และได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

2. ประเภทผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว

งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวประเภทงานวิจัยเชิงวิชาการ ซึ่งหมายถึงงานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการและ วิทยานิพนธ์ หรือ งานอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงวิทยานิพนธ์ เช่น การค้นคว้าเชิงอิสระ หรือปัญหาพิเศษ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวิจัยในวารสารการท่องเที่ยวของประเทศเกาหลี ที่ว่านักวิชาการเป็นผู้ที่ทำวิจัยมากที่สุด เพราะเป็นเรื่องปกติที่นักวิชาการรวมทั้งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาย่อมมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อให้สำเร็จการศึกษา จึงทำให้งานวิจัยประเภทนี้มีจำนวนมากกว่า ซึ่งผลการศึกษานี้ก็สอดคล้องกับผลจากการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมา แต่จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการก็มียังจำนวนน้อยมาก

3. งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาหรือความเชี่ยวชาญของผู้ศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่างานวิจัยเชิงวิชาการส่วนใหญ่ ผู้ศึกษาได้ใช้ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาหรือเชี่ยวชาญมาเป็นหลักในการศึกษา ซึ่งผลการศึกษานี้ไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมา และสาขาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษามากที่สุด ยังคงเป็นสาขาสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับผลการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งอาจเป็นเพราะการตื่นตัวของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้จัดว่าเป็นกลยุทธ์หนึ่งใน

การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายปี พ.ศ. 2541 ถึง 2546 (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, ม.ป.ป., น.31) นอกจากนั้นแล้วสาขาวิชาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษาก็มีการกระจายตัวในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เช่น สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รัฐศาสตร์ สื่อสารมวลชน ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และเป็นที่น่าสังเกตว่า สาขาวิชาที่ใช้เป็นหลักในการศึกษามักเป็นสาขาเฉพาะสาขาวิชาเดียว โดยผู้วิจัยส่วนมากมักศึกษาคนเดียว การศึกษาวิจัยร่วมโดยนักวิจัยจากหลากหลายสาขามีเพียงจำนวนน้อย ซึ่งผลการศึกษานี้ก็สอดคล้องกับการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่เผยแพร่ในวารสาร *Annals of Tourism Research* ซึ่งเป็นวารสารวิชาการด้านการท่องเที่ยวระดับนานาชาติแล้วพบว่างานวิจัยเหล่านั้นส่วนมากเป็นการศึกษาแบบสหสาขาวิชา โดยเป็นการวิจัยร่วมระหว่างนักวิชาการ แต่อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์งานวิจัยของไทย ก็พบว่ามีนักวิชาการในสาขาต่างๆ สนใจศึกษาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น นักวิชาการในสาขาการจัดการป่าไม้ และนักวิชาการในสาขาสาธารณสุข ซึ่งแม้มีเป็นจำนวนน้อย แต่ก็แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวได้มีผลกระทบไปทุกสาขาอาชีพ ดังเช่นงานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อการพัฒนาชุมชนชาวไทยภูเขาและปัญหาด้านสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสเฮดส์” ซึ่งเป็นการศึกษาด้านสาธารณสุข

4.จำนวนผู้ศึกษาวิจัยในงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดยนักวิชาการ

งานวิจัยเชิงวิชาการประมาณครึ่งหนึ่ง ศึกษาวิจัยโดยนักวิจัยเพียงคนเดียว และจำนวนผู้วิจัยในงานวิจัยที่มีมากกว่า 2 หรือ 3 คนก็ไม่อาจระบุได้ว่า เป็นการวิจัยร่วมระหว่างนักวิชาการต่างสาขาหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งส่วนมากเป็นการศึกษาโดยนักวิจัยเพียงคนเดียวและศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะเพียงสาขาเดียว ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่สะท้อนภาพสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยส่วนใหญ่ การศึกษาด้านการท่องเที่ยวจะอาศัยความรู้หลักวิชาการสายสังคมศาสตร์หลายสาขา และในบางครั้งอาจต้องอาศัยหลักวิชาการทางสายวิทยาศาสตร์ในการศึกษาวิจัย หรืออาจมีการศึกษาโดยใช้หลักวิชาการในหลายสาขาวิชา ซึ่งเรียกว่าเป็นการศึกษาแบบสหสาขาวิชา (Interdisciplinary) ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษารั้วนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในแบบสหสาขาวิชาสำหรับการวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทยยังมีจำนวนน้อย

5.งานวิจัยเชิงวิชาการจำแนกตามโครงสร้างการท่องเที่ยว

งานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวและชุมชนมีจำนวนมากที่สุด และส่วนมากทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนมากที่ศึกษาเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เช่นมีการศึกษาศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ผลกระทบต่อชุมชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ส่วนมากเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ พฤติ-

กรรมการท่องเที่ยว ทศนคติและการตัดสินใจในการท่องเที่ยว ซึ่งไม่แตกต่างกับผลการศึกษาที่ผ่านมา ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2539 และการศึกษาเกี่ยวกับผู้ประกอบการก็ยังมีจำนวนน้อย เช่นเดียวกัน สำหรับการศึกษากาใช้บริการในด้านต่างๆ ของนักท่องเที่ยว ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของการให้บริการ (Service Quality) ด้วยวิธีการเป็นมาตรฐาน ซึ่งจากผลการสำรวจงานวิจัยจาก ต่างประเทศ โดย HCIMA พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการนั้นเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการปัจจุบัน แต่สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยยังไม่พบวิธีการศึกษาเช่นนี้

อภิปรายผลงานวิจัยของงานวิจัยเชิงนโยบาย

1. งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้สนับสนุนการวิจัย

ผู้สนับสนุนส่วนใหญ่ของการวิจัยเชิงนโยบาย คือ หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหมายรวมถึงงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ มหาวิทยาลัย ผลการศึกษานี้แตกต่างกับผลการศึกษาที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ.2529-2539 ที่พบว่า ผลงานวิจัยส่วนใหญ่สนับสนุนโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผลการศึกษานี้พบว่า มีหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการสนับสนุนการวิจัยมากขึ้น เช่น กรมป่าไม้ ได้มีการจัดทำแผนจัดการจัดการอุทยานแห่งชาติหลายแห่งสำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้มีการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้งเพื่อจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการวางแผนด้านการวางแผนการท่องเที่ยว และ สำหรับหน่วยงานอื่นๆ เช่นวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นักศึกษาที่ศึกษาวิจัยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวงการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและวงการวิชาชีพอื่นๆ ได้มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

2. งานวิจัยเชิงนโยบายจำแนกตามผู้ทำการวิจัย (ผลงานที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุน)

งานวิจัยเชิงนโยบายที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุน ส่วนใหญ่ผู้วิจัยคือสถาบันการศึกษาซึ่งผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษาของรัฐ รองลงมาเป็นบริษัทเอกชน ซึ่งผลการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิเคราะห์งานวิจัยช่วงที่ผ่านมา(พ.ศ. 2529-2539) พบว่ายังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3. งานวิจัยเชิงนโยบายด้านการวางแผนการตลาด

การวิจัยเพื่อการวางแผนการตลาด ครั้งหนึ่งเป็นการศึกษาการวางแผนทางการพัฒนาและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว และ การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาที่มีความแตกต่างจากผลการวิเคราะห์งานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2529-2539 ที่ว่าการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนงานวิจัยด้านการตลาดในช่วงนั้นมีจำนวนมากกว่า เนื่องเป็นระยะเวลาถึง 10

ปี การศึกษาในปัจจุบันเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวซึ่งอาจมีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวนน้อย แต่ก็มี การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ให้คนไทย ท่องเที่ยวในประเทศ และยังมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ที่ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย เน้นสร้างความร่วมมือกับประเทศ เพื่อนบ้าน และ สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบรรลุเป้าหมายปี พ.ศ.2541-2546 (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ,ม.ป.ป.,น.31-40)

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ. 2540-2544 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2529 – 2539 พบว่าผล การศึกษายังไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งสัดส่วนประเภทงานวิจัย ผู้วิจัย สาขาที่ใช้เป็น หลักในการศึกษา หรือแนวทางการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยเชิงวิชาการที่จัดทำโดย นักวิชาการและงานวิจัยเชิงนโยบาย ก็เป็นงานที่มีทิศทางในการวิจัย ตามนโยบายและกรอบยุทธ ศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาโดยหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย และนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

การวิเคราะห์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย

สำหรับการวิเคราะห์ผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่ศึกษาในช่วงปี ค.ศ.1987 ถึง 2001 พบว่า มีจำนวน 33 รายการ และ ผู้ศึกษาประมาณเกือบครึ่ง (15 คน) เป็นนักวิจัยไทยหรือเป็นการวิจัยร่วมระหว่างนักวิจัยไทยและ นักวิจัยต่างชาติ สิ่งที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ผลกระทบของการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจและ สังคม รองลงมาเป็นมาเป็นการศึกษาบทบาทสตรีและแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิเคราะห์ปลายทางในการเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน นอก จากนั้นมีการศึกษาในประเด็นต่างๆ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เช่น สื่อกับการท่องเที่ยว การ พัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยว บริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รูปแบบการเดินทาง การวางแผนการ ท่องเที่ยว เป็นต้น ข้อสังเกตในการวิเคราะห์งานวิจัยที่จัดทำโดยนักวิชาการ ซึ่งถึงแม้จะมีจำนวน น้อย แต่ก็เห็นได้ว่าส่วนมากเป็นงานวิจัยร่วมระหว่างนักวิจัยชาวไทยและนักวิจัยชาวต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจบทความวิจัยในวารสาร Annals of Tourism Research หัวข้อในการ ศึกษา มีการกระจายไม่ซ้ำซ้อนและแตกต่างจากงานวิจัยของไทย โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์อย่างเห็นได้ ชัด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปหัวข้อในการศึกษาไว้ดังตารางต่อไปนี้

หัวข้อในการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทยในบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ของต่างประเทศ

หัวข้อในการศึกษา
1. ผลกระทบของการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. บทบาทสตรี และแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. การพัฒนาการท่องเที่ยว
5. สื่อกับการท่องเที่ยว
6. การตลาดการท่องเที่ยว
7. สถาปัตยกรรมศาสตร์
8. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
9. นโยบายการท่องเที่ยว
10. โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
11. ปัจจัยที่กระทบการท่องเที่ยว
12. การวางแผนการท่องเที่ยว
13. บริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมบริการ
14. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
15. การบริการในอุตสาหกรรมบริการ
16. รูปแบบการเดินทาง
17. การเลือกเป้าหมายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 และการสำรวจงานวิจัยจากห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ พบว่า การวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังขาดระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวที่สามารถสนับสนุนการวิจัยและการวางแผนด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการสำรวจงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า สารสนเทศที่สนับสนุนการวิจัยกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ ซึ่งมีโอกาสที่นักวิจัยจะเข้าถึงได้น้อย ถ้าไม่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสืบค้นข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดทาระบบสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวที่สามารถสนับสนุนการวิจัยและการวางแผนด้านการท่องเที่ยวดังนี้

1. การจัดสร้างระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Information System- TIS) เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ที่มีผลกระทบกับการท่องเที่ยว

ไทย โดยรวบรวมทั้งข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลทุติยภูมิด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานต่างๆ ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ไว้ในที่เดียวกัน เพื่อให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ ที่ควร รวบรวมได้แก่ข้อมูลบรรณานุกรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ฐานข้อมูลครรชนนี้ วารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีการจัดทำครรชนประเภทนี้ แล้วตามห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศต่างๆ แต่เป็นฐานข้อมูลทั่วไปมิใช่เฉพาะด้านการท่องเที่ยว และควร จัดให้มีการเข้าถึงฐานข้อมูลการค้าที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการรวบรวมเอกสารต้นฉบับที่สำคัญไว้ด้วย แต่ถ้าไม่สามารถรวบรวมได้ควรมีการชี้แหล่งไปยังที่เก็บเอกสารนั้นๆ สำหรับข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการวิจัยและวางแผนด้านการท่องเที่ยว จากการสำรวจเอกสารในห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ พบว่ามีการรวบรวมข้อมูลสถิติพื้นฐานไว้เป็นจำนวนมากโดยหน่วยงานต่างๆ เช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาหรือสถาบันอื่นๆ และได้เผยแพร่ตามสมควร โดย เผยแพร่ทั้งในรูปสิ่งพิมพ์และเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเช่น สถิติการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่ง จัดทำและเผยแพร่โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตามความเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าถึงแม้จะมีการรวบรวมสถิติพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวไว้อย่างหลากหลายแต่ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้วิจัย แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นถ้าสามารถที่จะรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบในที่เดียวกัน จะเป็น ประโยชน์ต่อการวิจัยและการวางแผนด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง สำหรับวิธีการในการรวบรวมและการเผยแพร่ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยการท่องเที่ยวและการจัดการสารสนเทศ และเมื่อมีการรวบรวมสารสนเทศแล้วก็ควรมีการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มหรือสถานการณ์ในด้านต่างๆ ของการท่องเที่ยวและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบในการเผยแพร่ระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว เมื่อมีการรวบรวมสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวแล้วควรมีการเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบการเผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ คือ การเผยแพร่ในรูปของฐานข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตแบบ Web based database ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่ใช้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและสืบค้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพโดยฐานข้อมูลประเภทนี้มีปฏิสัมพันธ์ (Interface) ที่เข้าใจง่ายและผู้ใช้ส่วนมากที่สืบ ค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตคุ้นเคยอยู่แล้ว และควรมีการสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ เว็บไซต์ของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศทุกแห่ง รวมทั้งเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนัก งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เนื่องจากผลจากการวิจัยพบว่า นักวิจัยด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักวิชาการในมหาวิทยาลัย การ เผยแพร่ในรูปแบบนี้จะทำให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สำหรับสารสนเทศที่สนับสนุนการวิจัย เช่น การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยว แผนพัฒนาการท่องเที่ยว สถิติการท่องเที่ยว ข้อมูลภัยพิบัติ และ โรงแรม ซึ่งห้องสมุดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รวบรวมไว้ ควรจัดให้มีการสืบค้นได้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเข้าเก็บรวบรวมไว้ในฐานข้อมูลในคราวต่อไป ส่วนหนึ่งควรออกแบบโปรแกรมให้นักวิจัยด้านการท่องเที่ยว สามารถนำข้อมูลงานวิจัยและบทคัด

ย่อมมาเพิ่มในฐานข้อมูลได้ด้วยตนเอง แต่ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับงานวิจัยที่จะเพิ่มเข้ามา อาจกำหนดให้มีการลงทะเบียน มีรหัสผ่านเพื่อเป็นการคัดเลือกรงานวิจัยที่มีมาตรฐานเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และการทำเช่นนี้ทำให้ฐานข้อมูลมีความทันสมัยเสมอ

2. ในส่วนของเว็บไซต์ฐานข้อมูล ควรมีการจัดแบ่งงานวิจัยเป็นกลุ่มต่างๆ เพื่อความสะดวกในการเลือกดูงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อาจกำหนดกลุ่มโดยใช้กรอบโครงสร้างการท่องเที่ยวเป็นหลัก หรือแบ่งตามพื้นที่ ซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่มควรมีการปรึกษาในระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและผู้จัดการด้านสารสนเทศ เพื่อให้การจัดแบ่งกลุ่มงานวิจัยมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ฐานข้อมูลงานวิจัยการท่องเที่ยว โดยการนำไปเชื่อมโยง (Link) ไว้กับเว็บไซต์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยในภาคต่างๆ เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวต่อไป และควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านจดหมายข่าววิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. เนื่องจากการวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อให้ทราบสถานภาพโดยทั่วไปของงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีการศึกษาในเชิงคุณภาพในเรื่องการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพของงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศต่อไป

เอกสารภาษาไทย

ดวงใจ หล่อธนะวิชช์. โครงการวิจัยเรื่อง ประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

พ.ศ. 2529-2539 กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2543.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. การท่องเที่ยวไทย วิสัยทัศน์ 2555. กรุงเทพฯ : สถาบัน ฯ ,
ม.ป.ป.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของ

เศรษฐกิจโลก กรุงเทพฯ : สำนักงาน ฯ . 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักวิเคราะห์และประสานแผน

ภาคการผลิตและบริการ มาตรการส่งเสริมรายได้จากการท่องเที่ยว กรุงเทพฯ :

สำนักงาน ฯ . 2541.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

Demetriadi, Julian. “ Academic Research in Hospitality and Tourism : A WHATT-CD User’s

View ” **International Journal of Contemporary Hospitality Management**

v.7, no.7 , 1995 : iv-vi.

Ji-Eun Jeong and Hee-Jung Jang. “ An Analysis on the Current Trend of Tourism Studies ” Paper

presented at The Sixth Asia Pacific Tourism Association Annual Conference

held at the Faculty of Hotel and Tourism Management, Prince of Songkla

University, Phuket Campus . Phuket, 28 June -July 2000, 139-148.

United Nations, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. **Guidelines on**

Integrated Planning for sustainable Tourism Development New York :

United Nations. 1999.